

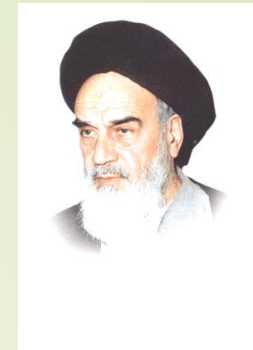
هیات
مرکزی
بازرسی
انتخابات
کشور

اسفند ۱۴۰۲

ششمین دوره مجلس خبرگان رهبری

دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

حضرت امام خمینی (ره):

خودمان باید بین خودمان و خدای تبارک و تعالی فکر کنیم که شما مسئول این مسئله هستید، هم مسئول کار خودتان، هم مسئول مسئولین دیگری که تحت نظر شما هستند که جریان انتخابات یک جریان صحیح باشد، هیچ کسی در انتخابات بر دیگری مقدم نیست.

صحیفه امام (ره) ج ۱۸ ص ۳۸۰

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی):

انتخابات در کشور، یک حرکت نمایشی نیست، پایه نظام همین انتخابات است، مردمسالاری دینی با حرف نمیشود، مردمسالاری دینی با شرکت مردم، حضور مردم، اراده مردم، ارتباط فکری و عقلانی و عاطفی مردم با تحولات کشور صورت میگیرد؛ این هم جز با یک انتخابات صحیح، همگانی و مشارکت وسیع مردم ممکن نیست.

بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا (ع) ۱۳۸۸/۱/۱

- ✓ یکی از بزرگترین نعمت های خداوند متعال به انسان حق آزادی یا تصمیم گیری است که در مقابل آن حدود قانون و مسئولیت پدید می آید.
- ✓ انتخابات تعیین کننده سرنوشت آینده یک ملت در همه ابعاد امنیتی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در سطح کلان جامعه است. عدم شرکت در انتخابات یعنی انصراف از حق تصمیم گیری و پیروی از نظرات دیگران است.
- ✓ بر اساس تبصره ۹ ماده ۳۱ قانون انتخابات ریاست جمهوری، ماده ۶۹ قانون انتخابات شورای اسلامی شهر و روستا، ماده ۲۸ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و آئین نامه اجرایی قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری وزارت کشور مامور اجرای قانون انتخابات و مسئول حسن جریان برگزاری انتخابات کشور می باشد.
- ✓ به منظور حصول این مقصود در هر دوره از انتخابات به دستور وزیر کشور "هیات مرکزی بازرسی انتخابات" در وزارت کشور تشکیل می گردد تا نسبت به بازرسی و کنترل جریان انتخابات بر مدار قانون برای صیانت و حفاظت از آرای مردم در انتخابات اقدام نمایند.
- ✓ در راستای حکم شماره ۳۰۶۴۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۲۰ وزیر محترم کشور و به منظور تمهید مقدمات برگزاری انتخابات دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی و ششمین دوره مجلس خبرگان رهبری، نسبت به تشکیل هیأت های بازرسی انتخابات استان ها و شهرستان ها اقدام گردیده است.

○ بخش اول - کلیات

5

○ فصل اول - آشنایی با مفاهیم:

○ آزادی سیاسی

✓ یکی از شرایط دموکراسی است و به معنای حق دخالت و مشارکت افراد جامعه در اداره کشور، خواه به نحوه مستقیم و خواه از راه انتخاب نمایندگان می باشد.

○ ائتلاف (هم‌پیمانی)

✓ اتحاد احزاب و گروه‌های سیاسی برای رسیدن به هدف‌های پارلمانی و انتخاباتی. در نظام‌های پارلمانی چند حزبی که هیچ‌یک از حزب‌ها به تنهایی آراء کافی برای به دست گرفتن قدرت ندارند، دو یا چند حزب برای این منظور باهم ائتلاف می‌کنند.

○ ائتلاف انتخاباتی

✓ اتحاد دو یا چند حزب برای جذب آراء اکثریت در انتخابات. در ائتلاف انتخاباتی احزاب مؤتلف با تهیه فهرست مشترکی از نامزدهای انتخاباتی به سود یکدیگر رای می‌دهند و حوزه‌ها را نسبت به قدرتشان میان خود تقسیم می‌کنند

○ متقاضی: کسانی که در مرحله پیش ثبت، ثبت نام می‌کنند طبق قانون متقاضی به حساب می‌آیند

○ داوطلب: افراد پس از اینکه مدارکشان صحت سنجی شود و ثبت نام نهایی را انجام دهند داوطلب می‌باشند

فصل اول - آشنایی با مفاهیم:

○ اعتبارنامه نمایندگان

✓ مجموعه مدارکی که در ارتباط با سوابق کاری و نحوه انتخاب هر نماینده در پرونده وی قرار می‌گیرد. بعد از شروع به کار مجلس و تعیین شعب مجلس، اعتبارنامه‌های نمایندگان در شعب مورد بررسی و نهایتاً مورد تایید یا رد شعبه بررسی کننده قرار می‌گیرد

○ اکثریت مطلق (تام) آرا

✓ هرگاه حداقل نیمی به علاوه یک آرای نمایندگان به امری اختصاص یابد می‌گویند اکثریت مطلق (تام) آرا را به دست آورده است.

اکثریت نسبی آرا

✓ هرگاه امری در مجلس شمار بیشتری از آرا را نسبت به امر مخالف به طوری که بیش از نیم کل آرا نباشد، به خود اختصاص دهد، اکثریت نسبی را به دست آورده است.

○ انتخابات

✓ جریان رسمی انتخاب اشخاص برای احراز مقام یا منصب یا مسئولیتی در جامعه از طریق آرای عمومی برای مثال انتخابات مجلس شورای اسلامی هر چهار سال یک بار و در حال حاضر برای انتخاب ۲۹۰ نماینده صورت می‌گیرد.

○ پارلمان

✓ به مجموعه‌ای از افراد گفته می‌شود که در هر کشور به منظور وضع قوانین و نظارت بر اجرای آنها معمولاً با رای آزاد، مستقیم و مخفی مردم انتخاب می‌شوند. در ایران به پارلمان مجلس گفته می‌شود.

○ انتخابات دوردوم مجلس شورای اسلامی

✓ زمانی که در حوزه انتخابیه‌ای هیچ یک از کاندیداها نتوانستند میزان آرای لازم را برای ورود به مجلس شورای اسلامی بدست آورند، انتخابات در آن حوزه به دور دوم کشیده می‌شود. در دور دوم انتخابات ساکنین حوزه انتخابیه باید از میان دو کاندیدایی که در دور اول بیشترین آرا را کسب کرده بودند یک نفر را برای نمایندگی مجلس برگزینند.

○ انتخابات مستقیم (انتخابات یک درجه)

✓ انتخاباتی که در آن رای دهندگان بدون واسطه نمایندگان مجلس را انتخاب می‌کنند.

○ انتخابات میاندوره‌ای

✓ هرگاه کرسی نمایندگی حوزه انتخابیه‌ای در مجلس به دلایلی از قبیل فوت یا استعفاء نماینده یا باطل شدن نتایج انتخابات آن حوزه توسط شورای نگهبان خالی بماند، انتخاب نماینده جایگزین آن حوزه در انتخابات میاندوره‌ای مجلس شورای اسلامی که زمان و شرایط آن با اعلام وزارت کشور و تایید شورای نگهبان مشخص می‌شود، صورت خواهد گرفت.

○ اهلیت استیفا

✓ اهلیت استیفا، شایستگی فرد برای اجرای یک حق یا قبول کردن تعهد است. در اهلیت استیفا، فرد باید ویژگی‌های مشخصی از نظر جسمی و روحی داشته باشد تا بتواند حقی که دارد را به مرحله ظهور برساند.

فصل اول - آشنایی با مفاهیم:

○ حکومت پارلمانی

✓ به نظام‌های حکومتی گفته می‌شود که پارلمان بخشی از مجموعه حاکمیت را تشکیل می‌دهد. حکومتی که هیأت مأمور از طرف قوه مقننه (پارلمان) در امور کشوری است اعم از اینکه در راس کشور پادشاه قانونی یا رئیس جمهور انتخابی باشد و آن را حکومت مشروطه یا حکومت ملی نیز می‌خوانند. رایجترین شکل دولت سرمایه‌داری، حکومت پارلمانی است که در حال حاضر بیشتر کشورهای سرمایه‌داری پیشرفته دارای چنین رژیم‌هایی هستند

○ ستاد تبلیغات انتخابات

✓ طبق ماده ۷۸ انتخابات نمایندگان مجلس شورای اسلامی "ستاد تبلیغات انتخابات" مرکزی است که فعالیت‌های انتخاباتی و تبلیغاتی نامزدها و طرفداران آنان در آن ساماندهی و انجام می‌شود و عناوین مشابه نظیر ستاد مردمی، مرکز، مجمع، کانون هواداران، ستاد بانوان و ... "ستاد تبلیغاتی" محسوب می‌شوند.

○ سهبا

✓ "سامانه هوشمند بازرسی انتخابات" (سهبا) با اهداف زیر تشکیل شده است: ارتباط نمایندگان نامزدها با هیات مرکزی بازرسی انتخابات کشور، ارتباط مردم جهت ارسال هرگونه شکایت، برگزاری دوره‌های آموزشی، ارتباط لحظه‌ای با شعبات اخذ رای و بازرسی شعبه، درج سوابق نحوه اجرای انتخابات، نظارت بر بازرسی، انتخاب بازرسان منظم و دقیق برای سالیان آینده و دریافت مجموعه اطلاعاتی مدون و گزارش بازرسی در پایان انتخابات

فصل اول - آشنایی با مفاهیم:

○ مبارزه انتخاباتی

✓ فعالیت‌های پیش از انتخابات کاندیداها برای جلب آرا یا حمایت سیاسی رای دهندگان.

○ محجورین:

✓ محجور در اصطلاح حقوقی به کسی گفته می‌شود که از بخشی از تصرفات و اعمال حقوقی منع شده است، به عبارت دیگر حجر عبارت است از منع شخص به حکم قانون از اینکه بتواند امور خود را به طور مستقل و بدون دخالت دیگری اداره کند و شخصاً اعمال حقوقی انجام دهد و فاقد اهلیت استیفا باشد. (طبق ماده ۳۳ ق.ا.م. محجورین از داوطلب شدن نمایندگی مجلس محرومند)

○ نامزد (کاندیدا)

✓ کسی که برای نمایندگان مردم در پارلمان یا شغل و مقام دیگر داوطلب شده باشد.

○ نظام انتخاباتی

✓ نظامی که شرایط و حقوق و وظایف انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان و چگونگی اخذ آرا و تشکیل سازمان‌های رای‌گیری هر کشور را مشخص می‌کند.

○ نماینده

✓ نماینده فردیست که از طرف یک حزب یا جمعی از مردم برای انجام وظایفی انتخاب شود.

فصل اول - آشنایی با مفاهیم:

○ هیات ریسه سنی مجلس

✓ هیاتی از نمایندگان هر دوره مجلس شورای اسلامی که در آغاز هر دوره بر اساس ضوابط سنی اداره¹⁰ جلسات مجلس را تا انتخاب هیات ریسه موقت به عهده می‌گیرند. در این هیات ریسه مسن‌ترین نماینده مجلس در جایگاه رییس و نفر بعد از او در جایگاه نایب رییس قرار می‌گیرند و دو نفر از جوانترین نمایندگان مجلس نیز سمت منشی‌های هیات ریسه را به عهده می‌گیرند. اعلام ترکیب هیات ریسه سنی مجلس به عهده اداره کل قوانین می‌باشد. وظایف هیات ریسه سنی مجلس اداره جلسه افتتاحیه، انجام مراسم تحلیف، اقتراع شعب و برگزاری انتخابات هیات ریسه موقت مجلس می‌باشد.

○ هیات رئیسه موقت مجلس

✓ هیاتی است از نمایندگان که در دومین جلسه علنی مجلس در هر دوره برای اداره مجلس تا زمان انتخاب هیات رئیسه دائم با موافقت اکثریت نسبی دیگر نمایندگان انتخاب می‌شوند. ترکیب هیات رئیسه رئیسه موقت متشکل از رئیس مجلس، دو نایب رئیس، شش منشی و سه کارپرداز می‌باشد. وظایف هیات رئیسه موقت اداره جلسات مجلس تا زمان تایید اعتبارنامه دو سوم نمایندگان و اجرای انتخابات هیات رئیسه دائم و تمشیت امور اداری مجلس است.

○ فصل دوم - ساختار هیئت بازرسی انتخابات کشور

○ رییس هیئت مرکزی بازرسی انتخابات کشور (رییس هیئت مرکزی)

✓ توسط وزیر محترم کشور منصوب می گردد

○ هیئت مرکزی بازرسی انتخابات کشور (هیئت مرکزی)

✓ شامل هفت نفر عضو با ترکیب یک نفر رییس، یک نفر دبیر و پنج نفر عضو می باشد که اعضا توسط رییس هیئت مرکزی منصوب می شوند.

○ دبیر هیئت مرکزی بازرسی انتخابات کشور (دبیر)

✓ یکی از اعضای هیئت مرکزی می باشد که با حکم رییس هیئت مرکزی منصوب می شود.

○ کمیته های هیئت مرکزی بازرسی انتخابات (کمیته ها)

✓ هیئت مرکزی دارای (۸) کمیته می باشد که روسای آن توسط رییس هیئت مرکزی منصوب می شوند.

✓ کمیته فناوری اطلاعات و آمار

✓ کمیته آموزش و برنامه ریزی

✓ کمیته امور استانها

✓ کمیته پشتیبانی

✓ کمیته ارزیابی عملکرد

✓ کمیته پاسخگویی به شکایات

✓ کمیته بازرسی ویژه

✓ کمیته اطلاعات و اخبار

○ کارشناسان معین استانها (کارشناسان معین)

✓ جهت تسهیل ارتباط، ابلاغ دستورات آنی و پیگیری امور هیئت مرکزی و کمیته های آن با هیئت های استانی و شهرستانی با پیشنهاد دبیر و با حکم رییس هیئت مرکزی منصوب می شوند.

12

○ هیئت بازرسی انتخابات استان (هیئت استان)

✓ هیات های بازرسی انتخابات استان با ترکیب ۱ نفر رئیس، ۱ نفر دبیر و ۳ نفر عضو می باشد که با معرفی استاندار و حکم رئیس هیأت مرکزی منصوب می شوند.

○ تبصره : رئیس هیئت مدیر کل دفتر مدیریت عملکرد، بازرسی و ارتباطات مردمی استانداری می باشد؛ در صورتی که پس از موافقت هیئت مرکزی، معاون استاندار به عنوان رئیس هیئت معرفی شود، مدیر کل دفتر مدیریت عملکرد، بازرسی، امور حقوقی و ارتباطات مردمی استانداری دبیر هیئت می باشد و چنانچه مدیر کل مذکور به عنوان رییس هیئت معرفی شود، معاون وی دبیر هیئت است. و سه نفر عضو از بین مدیران کل استانداری یا دستگاه های اجرایی استان انتخاب می شوند.

○ هیئت بازرسی انتخابات شهرستان (هیئت شهرستان)

✓ هیات های بازرسی انتخابات شهرستان ها با ترکیب ۱ نفر رئیس، ۱ نفر دبیر و ۱ نفر عضو و با پیشنهاد دبیر هیات استان و حکم رئیس هیات استان منصوب می شوند.

✓ ۱ نفر رئیس هیات بازرسی انتخابات شهرستان (الزاماً معاون برنامه ریزی یا عمرانی فرمانداری آشنا با قوانین انتخابات و تجربه بازرسی قبلی)

✓ ۱ نفر دبیر هیات بازرسی انتخابات شهرستان (با اولویت مسئول بازرسی فرمانداری آشنا با قوانین انتخابات و تجربه بازرسی)

✓ ۱ نفر عضو هیات بازرسی انتخابات استان (اولویت یکی از روسای ادارات شهرستان آشنا با قوانین انتخابات و تجربه بازرسی قبلی)

✓ تبصره : پیرو نامه شماره ۱۵۸۴۴۸ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۰۲، فرمانداری هایی که دارای یک معاونت بوده و امکان انتصاب ایشان به عنوان رئیس هیأت میسر نمی باشد، بخشدار مرکزی و اگر امکان انتصاب ایشان نیز مقدور نباشد، یکی از رؤسای ادارات شهرستان با رعایت شرایط مرقوم در مکاتبه مذکور به عنوان رئیس هیأت بازرسی شهرستان انتخاب گردند.

○ بازرس ویژه

13

✓ بمنظور نظارت دقیق بر حسن اجرای تکالیف و وظایف قانونی مجریان و دست اندرکاران برگزاری انتخابات و کنترل حسن جریان امور، تعدادی بازرس ویژه که دارای صلاحیت های لازم و مورد تایید هیات مرکزی بازرسی انتخابات باشند، انتخاب و با حکم رییس هیات مرکزی بازرسی انتخابات منصوب و به حوزه های تعیین شده اعزام می شوند.

○ سر بازرس شعب اخذ رای (سربازرس)

✓ بطور متوسط به ازای هر پانزده (۱۵) شعبه ثابت و سیار شهری و روستایی، یک نفر سربازرس با معرفی رئیس هیأت شهرستان و حکم دبیر هیات استان منصوب می شود.

✓ تبصره: هیأت شهرستان می تواند به نسبت تراکم شعبه ها و موقعیت های جغرافیایی و... تا سقف ۲۰ شعبه برای هر سربازس در نظر بگیرد.

○ بازرس شعب اخذ رای (بازرس)

✓ به ازای هر شعبه ثابت و سیار شهری و روستایی، یک نفر بازرس با معرفی رئیس هیأت شهرستان و حکم دبیر هیات استان منصوب می شود.

○ شرایط لازم جهت حضور در ساختار هیات های بازرسی انتخابات کشور

○ صلاحیت های عمومی:

- ✓ کلیه افراد حاضر در هر یک از ارکان هیات بازرسی انتخابات باید صلاحیت های عمومی زیر را دارا باشند:
- ✓ تابعیت جمهوری اسلامی ایران.
- ✓ اعتقاد و التزام عملی به اسلام و احکام اسلامی (به استثنای اقلیت های دینی قانونی) و قانون اساسی
- ✓ عدم وابستگی به گروه های غیر قانونی ، عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر و عدم سابقه محکومیت به جرائم انتخاباتی
- ✓ امانتدار، دارای حسن شهرت و تقوی.
- ✓ عدم داوطلب شدن در کلیه انتخابات جاری کشور.
- ✓ عدم عضویت در ستادهای تبلیغات داوطلبین انتخابات یا هرگونه فعالیت رسمی و غیر رسمی له یا علیه آنها.
- ✓ عدم عضویت در هیاتهای اجرایی و نظارت.
- ✓ عدم خویشاوندی نسبی یا سببی (درجه ۱) با داوطلبین انتخابات. (طبق تبصره ۳ ماده ۴۱ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۴۰۲/۰۵/۰۱ و ماده ۳۰ قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری مصوب ۵ مهر ۱۴۰۲)
- ✓ عدم عضویت در شوراهای اسلامی شهر و روستا.
- ✓ شاغل نبودن در پست شهردار یا دهیار.
- ✓ میزان سواد بر اساس ماده ۴۱ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۴۰۲/۰۵/۰۱

○ صلاحیت های اختصاصی:

- اعضای هیات شهرستان، بازرس ویژه، سربازرس و بازرس باید حائز صلاحیت های اختصاصی به تفکیک زیر باشند:

○ صلاحیت های اختصاصی اعضای هیات شهرستان:

- ✓ حداقل دارای ۵ سال سابقه کار دولتی
- ✓ از کارکنان دولت با پست حداقل رئیس اداره، ساکن و شاغل در همان شهرستان
- ✓ آشنایی و سابقه کار در حوزه بازرسی، اجرا یا نظارت انتخابات
- ✓ عدم اشتغال در شهرداریها و دهیاریها

○ صلاحیت های اختصاصی بازرس ویژه:

- ✓ حداقل سن ۲۵ سال تمام.
- ✓ حداقل یک دوره سابقه اجرایی، نظارتی یا بازرسی انتخابات در ادوار گذشته.

○ صلاحیت های اختصاصی سر بازرس:

- ✓ حداقل مدرک تحصیلی فوق دیپلم.
- ✓ حداقل سن ۲۰ سال تمام.
- ✓ حداقل یک دوره سابقه اجرایی، نظارتی یا بازرسی انتخابات در ادوار گذشته

○ صلاحیت های اختصاصی بازرس:

- ✓ حداقل سن ۲۰ سال تمام.

○ نحوه تخصیص بازرسین در سطوح شعب/بازرس / سربازرس / بازرس ویژه / بازرسین ذخیره

16

✓ برای هر شعبه ثابت و سیار شهری و روستایی ۱ نفر بازرس شعبه و به ازاء هر ۱۰ شعبه یک نفر بازرس ذخیره

✓ برای هر ۱۵ شعبه ثابت و سیار شهری و روستایی ۱ نفر سربازرس و به ازاء هر ۱۰۰ شعبه یک نفر سربازرس ذخیره

○ تبصره : هیأت بازرسی انتخابات شهرستان می تواند به نسبت تراکم شعبه ها و موقعیت های جغرافیایی و... تا سقف ۲۰ شعبه برای هر سربازرس در نظر بگیرد.

✓ برای هر ۱۰۰ شعبه ثابت و سیار شهری و روستایی ۱ نفر بازرس ویژه و به ازاء هر ۱۰۰۰ شعبه یک نفر بازرس ویژه ذخیره

○ تبصره : هیأت بازرسی انتخابات استان می تواند به نسبت تراکم شعبه ها و موقعیت های جغرافیایی و... بازرس ویژه در نظر بگیرد.

✓ برای هر شهرستان حداقل یک بازرس ویژه

✓ برای هر منطقه شهر تهران یک نفر بازرس ویژه منطقه

✓ نا گفته پیداست هر فردی که به نوعی در امر انتخابات ارتباط مستقیم دارد از داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی تا مجریان، ناظرین و بازرسین انتخابات همگی باید به تمام قوانین و مقررات مربوط به انتخابات اشراف و آگاهی کامل داشته باشند.

○ بر این اساس قوانین زیر می بایست مورد دقت قرار گیرد:

✓ قوانین مرتبط به مجریان و دست اندرکاران برگزاری انتخابات

✓ قوانین مرتبط با ناظرین

✓ قوانین مرتبط به بازرسین

✓ قوانین مرتبط به ادارات دولتی

✓ قوانین مرتبط به نیروی انتظامی

✓ قوانین مرتبط به کاندیداها

✓ قوانین مرتبط به تبلیغات

- ✓ **تبلیغات:** به مجموعه اقدامات نامزدهای انتخابات و یا نمایندگان آنها و سایر افراد - اعم از گفتاری، نوشتاری و رفتاری - به منظور تأثیرگذاری بر رأی دهندگان گفته می شود که با هدف رساندن پیام، خط مشی و برنامه نامزدها یا احزاب و گروههای سیاسی به مردم می باشد تا از این طریق آنها را به رأی دادن به نامزدهای مورد نظر یا جریان و گروه خاص ترغیب نمایند.
- ✓ **فعالیت های انتخاباتی:** به هرگونه فعالیت قانونی اطلاق می گردد که نامزدها، احزاب و گروههای سیاسی و طرفداران آنها در تبلیغات و یا امور مرتبط با انتخابات انجام می دهند.
- ✓ **هزینه های انتخاباتی:** هزینه هایی **مادی [اعم از مالی و غیرمالی]** است که نامزدهای انتخابات و احزاب و گروه های سیاسی در انجام فعالیت های انتخاباتی و تبلیغات، صرف می کنند.
- ✓ **تأمین مالی انتخابات:** به مجموعه منابعی گفته می شود که جهت تأمین هزینه های انتخاباتی انجام و یا صرف می شود.
- ✓ **سامانه مالی انتخابات:** پایگاهی است که وزارت کشور به صورت الکترونیکی ایجاد و **نامزدها** و **احزاب** و **گروه های** سیاسی [جبهه ها در ماده ۸ قانون انتخابات] **ملزم** به ثبت اطلاعات مالی خود مطابق قانون در این سامانه می باشند.

فرآیندهای انتخابات

- فرآیندهای قبل از روز اخذ رای
- فرآیندهای روز اخذ رای
- فرآیندهای بعد از روز اخذ رای
- فرایندهای پشتیبان

فرآیندهای قبل از روز اخذ رای

- ✓ تعیین تعداد و محل های استقرار شعب و اخذ رای
- ✓ انتشار آگهی انتخابات
- ✓ تعیین عوامل اجرایی شعبه
- ✓ تعیین هیاتهای بازرسی، بازرسین و سربازرسین
- ✓ انصراف داوطلب / نامزد
- ✓ رسیدگی به شکایات قبل از اخذ رای انتخاباتی
- ✓ انتشار اسامی و کدهای نامزدهای انتخاباتی

- ✓ دستور شروع انتخابات و اعلام وصول دستور شروع انتخابات
- ✓ آگهی ثبت نام داوطلبین
- ✓ ثبت نام داوطلبان
- ✓ ارسال استعلامات داوطلبان به مراجع پنج گانه ، دریافت پاسخ و در اختیار گذاردن نتایج
- ✓ تبصره : در پیش ثبت نام ارسال استعلامات متقاضیان به مراجع ششگانه
- ✓ تشکیل هیات اجرایی
- ✓ رسیدگی به صلاحیت داوطلبان
- ✓ تغییر حوزه داوطلبان پس از رسیدگی به صلاحیت

در اصلاحیه قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب
چهار فرایند جدید اضافه شده ۱۴۰۲/۰۵/۰۱

✓ پیش ثبت نام

✓ شفافیت مالی

✓ تشکیل هیئت اجرایی مرکزی

✓ تشکیل هیئت استانی بررسی تبلیغات

فرآیندهای روز اخذ رای

- ✓ احراز هویت الکترونیکی و کنترل رای تکراری
- ✓ اخذ رای و شمارش آراء
- ✓ ثبت صورتجلسه نهایی شعبه و ارسال آن
- ✓ تجميع آراء

فرآیندهای بعد از روز اخذ رای

- ✓ رسیدگی به شکایات انتخاباتی (پس از روز اخذ رای)
- ✓ ثبت صورتجلسه نهایی و صدور اعتبار نامه
- ✓ صورتجلسه امحای تعرفه و برگهای رای

فرایندهای پشتیبان انتخابات

- جمع آوری و مدیریت اخبار انتخابات ✓
- ارتباط با مجریان و پاسخگویی به سوالات ✓
- پرداخت حق الزحمه عوامل اجرایی ✓
- اطلاع رسانی ابلاغیه ها و دستورالعمل ها ✓

○ قوانین مرتبط به بازرسین:

25

✓ در اصلاحیه قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۴۰۲/۰۵/۰۱ جایگاه قانونی هیأت‌های بازرسی انتخابات ارتقاء یافته است.

○ ماده ۲۸ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی - وزارت کشور مأمور اجرای قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی بوده و مسئول حسن جریان انتخابات است.

✓ در ماده ۲۸ قانون بر تشکیل هیأت بازرسی به منظور حسن جریان انتخابات تأکید شده است.

✓ در ماده ۴۱ قانون هیأت‌های بازرسی وزارت کشور هم تراز هیأت‌های اجرایی و نظارت به رسمیت شناخته شده و برای اعضای آن شرایط احراز تعیین شده است.

○ ماده ۴۱- شرایط اعضای هیأت‌های اجرائی و نظارت، هیأت‌های بازرسی وزارت کشور و شورای نگهبان، ناظران شورای نگهبان، اعضای شعب و نمایندگان فرماندار و بخشدار به شرح زیر است:

۱- اعتقاد به اسلام

۲- التزام عملی به احکام اسلام و قانون اساسی

۳- حداقل سواد خواندن و نوشتن

۴- عدم وابستگی به گروه‌های غیرقانونی

۵- عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر و عدم محرومیت از حقوق اجتماعی

۶- عدم سابقه محکومیت به جرائم انتخاباتی

○ تبصره ۱- اقلیت‌های دینی شناخته شده در قانون اساسی، تنها از شرط اعتقاد به اسلام و التزام عملی به آن معاف بوده و باید دارای وثاقت، امانت و سایر شرایط قانونی لازم باشند.

○ تبصره ۲- مقامات منصوب‌کننده مکلفند در صورت اطلاع از نبود این شرایط در خصوص اعضای مذکور در این ماده اقدام به تغییر آن‌ها نمایند.

○ تبصره ۳- هیچ یک از اعضای موضوع این ماده نباید داوطلب نمایندگی بوده و یا با نامزدهای انتخابات به ترتیب زیر خویشاوندی نسبی یا سببی داشته باشد:

✓ خویشاوندی نسبی: پدر، مادر، فرزند، برادر و خواهر

✓ خویشاوندی سببی: همسر، پدر، مادر، برادر و خواهر همسر و همسر فرزند داوطلب

○ تبصره ۴- در صورتی که اعضای حقوقی هیأت اجرائی شامل فرماندار، نماینده رئیس دادگستری و رئیس ثبت احوال با هر یک از نامزدها رابطه خویشاوندی مذکور در تبصره (۳) این ماده داشته باشند، مقام منصوب‌کننده باید فردی را به عنوان جایگزین وی معرفی کند.

○ تبصره ۵ ماده ۶۸- حضور افراد بجز اعضای هیأت های اجرائی و شعب اخذ رأی، اعضای هیأت های نظارت و بازرسان و ناظران شورای نگهبان، نمایندگان فرماندار و بخشدار، بازرسان وزارت کشور و نمایندگان نامزدها در شعب اخذ رأی تحت هر عنوان، جرم محسوب می‌گردد.

○ در قانون و آیین نامه اجرایی قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری؛

○ ماده ۳۰ قانون (مصوب ۵ مهر ۱۴۰۲) - هیچ یک از اعضای هیات نظارت و اجرایی، هیات های بازرسی وزارت کشور و شورای نگهبان، ناظران شورای نگهبان، اعضای شعب و نمایندگان فرماندار و بخشدار موضوع این ماده، نباید با نامزدهای انتخابات به ترتیب زیر خویشاوندی نسبی یا سببی داشته باشند:

✓ خویشاوندی نسبی: پدر، مادر، فرزند، برادر و خواهر.

✓ خویشاوندی سببی: همسر، همسر فرزند نامزد(عروس و داماد)، پدر، مادر، برادر و خواهر همسر.

○ جایگاه و اهمیت بازرسی انتخابات:

✓ هدف از بازرسی اطمینان از اجرای دقیق قانون انتخابات با راهنمایی، تذکر و اقدامات قانونی می باشد.

○ بازرسی انتخابات حول دو محور محتوایی و شکلی است:

✓ محتوای بازرسی شامل: شناخت مفاهیم، توالی امور، حقوق و تکالیف

✓ شکل بازرسی شامل: اجرای قوانین و مقررات، بخشنامه ها و مصوبات

○ آموزش در دو سطح انجام می گیرد:

✓ سطح ملی: ۱۲۰ مدرس آموزش می بینند برای آموزش تمامی بازرسی سطح یک استان (از هر ۴ شهرستان ۱ نفر به تهران اعزام می شوند)

✓ سطح استانی: حدود ۷۰ هزار بازرسی در ۳۱ استان کشور توسط ۱۲۰ مربی آموزشی تعلیم می بینند.

کنترل حسن جریان انتخابات در استان در راستای اجرای ماده ۲۸ قانون انتخابات

- ✓ برنامه ریزی، هماهنگی و پیگیری جهت استقرار هیأت های بازرسی انتخابات استان ها و شهرستان ها در استانداری ها و فرمانداری ها
- ✓ تعیین شرایط و نحوه انتخاب اعضای هیأت های بازرسی انتخابات استان ها ، شهرستان ها ، بازرسین ویژه ، سربازرسین و بازرسین شعب
- ✓ کنترل و بازرسی کلیه مراحل اجرایی انتخابات در سطح کشور و سایر عوامل اجرایی مندرج در قانون انتخابات
- ✓ برنامه ریزی برای تشکیل جلسات و برگزاری گردهمایی به منظور آموزش اعضای هیأت های بازرسی، بازرسین ویژه ، سربازرسان و بازرسان
- ✓ ارزیابی و کنترل عملکرد جریان انتخابات در سطح کشور
- ✓ برنامه ریزی و اقدام جهت پیشگیری از تخلفات انتخاباتی عوامل اجرایی از طریق بازرسی های مستمر
- ✓ دریافت گزارش و اخبار روزانه از هیأت های بازرسی و تجزیه و تحلیل آن و اقدام جهت انعکاس به مراجع ذیصلاح
- ✓ تهیه گزارش نهایی جریان انتخابات و اعلام به مقام عالی وزارت
- ✓ انعکاس تمامی موارد و تخلفات انتخاباتی عوامل اجرایی جهت بررسی و اقدام قانونی به مراجع ذیصلاح
- ✓ اهتمام و مراقبت کامل از روند جریان انتخابات در سطح کشور
- ✓ بازرسی و ارزیابی عملکرد عوامل اجرایی در جریان قانون انتخابات

جایگاه بازرسی در قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی

ماده ۸۵ قانون
انتخابات مجلس
شورای اسلامی

ماده ۲۸ قانون
انتخابات مجلس
شورای اسلامی

✓ کلیه اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی و مجریان و ناظران و هیأت های اجرایی و نظارت و بازرسان موظفند در صورت اطلاع از ارتکاب هر یک از جرایم یا تخلفات موضوع این قانون در روز اخذ رأی، مورد را به نماینده فرماندار، هیأت نظارت و مرجع قضایی ذی صلاح اطلاع دهند و موضوع باید بلافاصله توسط دادستان حوزه مربوط رسیدگی شود و ^{۳۰} عدم انجام تکلیف از سوی اشخاص فوق جرم است و مرتکب به مجازات حبس یا جزای نقدی و محرومیت از حقوق اجتماعی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می شود

✓ وزارت کشور مأمور اجرای این قانون بوده و مسؤول حسن جریان انتخابات است. بدین منظور می تواند مأمورانی جهت بازرسی و کنترل جریان انتخابات به حوزه های انتخابیه و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام دارد.

✓ **تبصره ۵** - هیچ سازمان یا دستگاهی جز وزارت کشور و شورای نگهبان تحت عنوان اجرای قانون انتخابات یا نظارت، مجاز نیست در امر انتخابات دخالت کند و یا مأموران و بازرسانی اعزام نماید.

✓ نظارت بر عملکرد دستگاه های اجرایی

در انجام تکالیف مقرر در ماده ۱۳ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که مقرر می دارد:

✓ کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و ادارات و نهادهای قانونی و مؤسسات عمومی موظفند حسب درخواست وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران، کارکنان و سایر امکانات خود را تا خاتمه انتخابات در اختیار آنان قرار دهند. بدیهی است مدت همکاری کارکنان مذکور جزو ایام مأموریت نامبردگان محسوب خواهد شد.

✓ گزارش وقوع تخلفات انتخاباتی احتمالی به صورت مستند به مراجع رسیدگی به تخلفات اداری، انضباطی سازمان متبوع

31

در انجام تکالیف مقرر در ماده ۲۱ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که مقرر می دارد:

✓ در صورت وقوع تخلفات انتخاباتی، مراتب به صورت مستند به مراجع ذی صلاح رسیدگی به تخلفات اداری - انضباطی سازمان متبوع از جمله هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری اعلام می شود و مراجع مذکور موظفند حداکثر یک ماه پس از پایان فرآیند انتخابات، به تخلف رسیدگی کنند.

✓ نظارت و رصد روند ابلاغ و ارسال کلیه دستور العمل ها، بخشنامه ها و اطلاعیه های اجرایی مربوط به فرآیند

انتخابات و تلاش در جهت رفع موانع احتمالی در

در انجام تکالیف مقرر در ماده ۶۹ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که مقرر می دارد:

✓ وزارت کشور موظف است کلیه دستورالعمل ها، بخشنامه ها و اطلاعیه های اجرایی مربوط به کلیه فرآیندهای

اجرایی انتخابات را مطابق با قانون و مقررات تدوین و منتشر نموده و به اطلاع هیأت مرکزی نظارت برساند. هیأت

مزبور، در صورت تشخیص مغایرت آنها با قوانین و مقررات، به صورت فردی مراتب را جهت بررسی و اصلاح به

وزیر کشور اعلام می کند.

✓ رصد فعالیت های احتمالی انتخاباتی کارکنان دولت به منظور ممانعت از فعالیت انتخاباتی در ساعات اداری

در انجام تکالیف مقرر در ماده ۷۳ و ۷۵ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که مقرر می دارد:

- ماده ۷۳ انجام هرگونه فعالیت یا تبلیغات انتخاباتی توسط کارکنان دستگاه های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اشخاص حقوقی وابسته به آنها در ساعات اداری و همچنین هرگونه استفاده از جایگاه، عنوان، مقام یا موقعیت اداری و سازمانی توسط کارکنان نهادهای مذکور برای فعالیت یا تبلیغات انتخاباتی ممنوع است و مرتکب، به مجازات نقدی درجه شش موضوع

33

ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و انفصال موقت از خدمات دولتی از شش ماه تا یک سال محکوم می شود.

○ تکالیف مقرر در ماده ۷۳ و ۷۵ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که مقرر می دارد:

○ ماده ۷۵ رؤسای قوای مجریه و قضاییه و معاونان و مشاوران آنها، اعضای شورای نگهبان، معاونان و مشاوران رییس مجلس، ائمه جمعه دایمی و موقت، وزراء و معاونان و مشاوران آنها، کارکنان نیروهای مسلح، رییس و اعضای هیأت های نظارت، هیأت های اجرایی و ستاد انتخابات در کلیه سطوح، استانداران، سفرا، فرمانداران، بخشداران، شهرداران و معاونان و مشاوران آنها و بازرسان و سایر دست اندرکاران امور اجرایی و نظارتی انتخابات در طول مدت مسؤولیت در فرآیند انتخابات موظفند در ساعات و محیط اداری و غیر اداری بی طرفی کامل را حفظ نمایند و نمی توانند له یا علیه نامزدها و احزاب و گروه های سیاسی در انتخابات و مواضع آنها اقدام یا اعمال نظر کنند.

عدم رعایت مفاد این ماده جرم است و مرتکب، به مجازات نقدی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و انفصال موقت از

خدمات دولتی از شش ماه تا یک سال محکوم می شود.

در اصلاحیه قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ماده ۳۴ و ماده ۸۱ اضافه شده ۱۴۰۲/۰۵/۰۱

35

○ ماده ۳۴- وزارت کشور زیر نظر **هیأت اجرائی مرکزی**، مجری انتخابات است. وزیر کشور موظف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که حداقل شش ماه قبل از پایان دوره مجلس و ۲۰ روز پیش از ثبت‌نام داوطلبان، هیأت اجرائی مرکزی را با ترکیب زیر تشکیل دهد:

۱- وزیر کشور (رئیس هیأت)

۲- دادستان کل کشور

۳- وزیر اطلاعات

۴- رئیس سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

۵- وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات

۶- رئیس ستاد انتخابات کشور

۷- رئیس سازمان ثبت احوال کشور

۸- شش نفر از شخصیت‌های دینی، سیاسی، فرهنگی - اجتماعی، علمی، اقتصادی و حقوقی در سطح ملی به عنوان معتمدان مردمی به گونه‌ای که حتی‌الامکان یک نفر از هر یک از حوزه‌های مذکور در آن حضور داشته باشد.

✓ نظارت و رصد نحوه بهره مندی نامزدها در انتخابات از امکانات دولتی و عمومی

در انجام تکالیف مقرر در ماده ۸۱ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که مقرر می دارد:

○ به منظور ساماندهی و مدیریت تبلیغات انتخاباتی و ایجاد فضای مناسب جهت تحقق انتخابات رقابتی و نیز تضمین بهره مندی یکسان نامزدها از امکانات دولتی و عمومی، هیأت استانی بررسی تبلیغات در هر استان یک هفته پس از پایان ثبت نام داوطلبان زیر نظر هیأت اجرایی مرکزی انتخابات با ترکیب زیر تشکیل می شود:

۱- استاندار یا نماینده تام الاختیار او به عنوان رئیس هیأت

۲- دادستان مرکز استان یا نماینده تام الاختیار او

۳- مدیر کل صدا و سیما یا نماینده تام الاختیار رییس سازمان

۴- مدیر کل ارتباطات و فناوری اطلاعات استان

۵- مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان

۶- رییس هیأت بازرسی انتخابات استان

۷- دبیر ستاد انتخابات استان بدون حق رأی

۸- دو نفر از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای اسلامی استان بدون حق رأی

✓ نظارت برنامه های انتخاباتی نامزدها و رصد محتوای فعالیت تبلیغاتی آنان

در انجام تکالیف مقرر در ماده ۸۲ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که مقرر می دارد:

○ اقدامات زیر در فعالیت های تبلیغاتی انتخابات توسط نامزدها، احزاب و گروه ها، اشخاص حقیقی

و حقوقی جرم است و مرتکبان به مجازات درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی

به استثناء حبس و محرومیت از داوطلبی در دو دوره ی نمایندگی مجلس محکوم می شوند:

۱- اقدامات مغایر امنیت ملی نظیر ایجاد تفرقه قومی و مذهبی

۲- دادن وعده های خارج از اختیارات قانونی نمایندگی توسط نامزدها

۳- هرگونه تخریب، تهدید، هتک حرمت و حیثیت اشخاص حقیقی و حقوقی

....

....

○ در قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی (مصوب ۰۹/۰۵/۱۳۶۵)

○ ماده ۴- کیفیت نظارت بر انتخابات به شرح زیر انجام می شود:

✓ از طریق گزارش‌های وزارت کشور و بازرسی‌های آن

✓ از طریق اعزان بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط به هیات‌های اجرایی و مباشرین وزارت کشور

✓ از طریق رسیدگی نهایی به شکایات و پرونده‌ها و مدارک انتخابات

✓ از طریق تعیین ناظر در تمام هیات‌های مربوط به انتخابات

جرم انگاری مناسب در قلمرو انتخابات

✓ الف) عناوین کلی نظیر تقلب و اخلال در امر انتخابات جای خود را به جرایم شفاف با ارکان کاملاً مشخص و قابل فهم برای عموم مردم داده است.

✓ ب) بدلیل طیف وسیع جرایم و تخلفات انتخاباتی، تقسیم بندی موارد براساس اهمیت آن با هدف ارائه درجه اهمیت آن به کارگزاران، کاندیداها و طرفداران و مردم و نیز برخوردهای متفاوت (چه از نظر آئین دادرسی و نحوه رسیدگی و چه تأثیر در سرنوشت ابطال صندوق ها و انتخابات و محرومیت کاندیداها) ضروری است.

مرتکبین جرایم انتخاباتی

✓ مجریان و کارگزاران انتخاباتی

شامل کارگزاران و مجریان و ناظرین انتخاباتی از جهت محروم کردن مردم از حقوق اساسی (انتخاباتی) خود، تقلب و تزویر در چاپ اوراق انتخاباتی، تغییر آراء و مداخله غیر قانونی در امر انتخابات می شوند. به علاوه گروه‌ها و احزاب ذینفع که با اعمال نفوذ گسترده قصد تغییر مسیر صحیح و قانونی انتخابات را دارند؛ این گروه از مجرمین با مجازات‌های شدید مواجه خواهند شد.

✓ کاندیداها و طرفداران و ستادهای انتخاباتی آنان

از جهت اتخاذ شیوه‌های غیر قانونی جهت کسب آراء، تهدید یا تطمیع مردم؛ استفاده از امکانات دولتی، گروه دیگری از مجرمین انتخاباتی هستند.

✓ سایر افراد و مردم عادی

از جهت ارتکاب جرایم و تخلفات شایع انتخاباتی نظیر دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول، هتک حرمت نامزدها، رأی دادن بیش از یکبار و رأی دادن با شناسنامه دیگری می‌توانند در گروه سوم مجرمین انتخاباتی قرار گیرند.

جرایم و تخلفات مجریان و کارگزاران انتخابات (حاکمیت)

41

برخی مصادیق تخلفات و جرایم انتخاباتی که از سوی مجریان و کارگزاران برگزاری انتخابات انجام می شود و در قانون برای آن ضمانت اجرایی تعیین شده به شرح ذیل احصا شده است:

ماده قانونی	موضوع جرم و تخلف	ضمانت اجرایی
تبصره ۴ ماده ۱۳ قانون انتخابات	عدم اجابت درخواست وزارت کشور، استانداران، فرمانداران، بخشداران در خصوص در اختیار گذاشتن کارکنان و سایر امکانات خود تا خاتمه انتخابات	معرفی به هیات رسیدگی به تخلفات اداری
تبصره ۴ ماده ۳۲ قانون انتخابات	عدم معرفی جایگزین نامزد مستعفی از مقام یا پست از سوی مرجع یا مقام ذیصلاح پس از مدت یک ماه از زمان قبول استعفا به طور رسمی به سازمان امور اداری و استخدامی	محکومیت به انفصال موقت از خدمات دولتی از شش ماه تا یکسال
ماده ۷۵ قانون انتخابات	عدم بی طرفی کلیه مسئولین و دست اندرکاران امور اجرائی و نظارتی انتخابات (رؤسای قوای مجریه و قضائیه و معاونان و مشاوران، آنها اعضای شورای نگهبان معاونان و مشاوران رئیس مجلس، ائمه جمعه دائمی و موقت، وزرا و معاونان و مشاوران آنها، کارکنان نیروهای مسلح رئیس و اعضای هیأت های نظارت، هیأت های اجرائی و ستاد انتخابات در کلیه سطوح، استانداران، سفرا، فرمانداران، بخشداران شهرداران و معاونان و مشاوران آنها و بازرسان و سایر دست اندرکاران امور اجرائی و نظارتی انتخابات) و انجام اقدامات یا اعلام نظر به نفع یا به ضرر نامزدها و احزاب و گروه های سیاسی در انتخابات و مواضع آنها و در ساعات و محیط اداری و غیر اداری	محکومیت به پرداخت جزای نقدی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و انفصال از خدمات دولتی از شش ماه تا یکسال

جرایم و تخلفات مجریان و کارگزاران انتخابات (حاکمیت)

42

ماده قانونی	موضوع جرم و تخلف	ضمانت اجرایی
ماده ۹۶ قانون انتخابات	عدم بی طرفی کامل و جانب‌داری ناظرین شورای نگهبان به هر طریقی از یکی از کاندیداها در طول مدت مسئولیت	محکومیت به مجازات مقرر در قانون مزبور
ماده ۷۳ قانون انتخابات	انجام هرگونه فعالیت یا تبلیغات انتخاباتی توسط کارکنان دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اشخاص حقوقی وابسته به آنها در ساعات اداری و همچنین هرگونه استفاده از جایگاه، عنوان، مقام یا موقعیت اداری و سازمانی توسط کارکنان نهادهای مذکور برای فعالیت یا تبلیغات انتخاباتی	محکومیت به پرداخت جزای نقدی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و به انفصال از خدمات دولتی از شش ماه تا یکسال
ماده ۹۲ قانون انتخابات	خودداری هریک از اعضای هیئت‌های اجرایی و نظارت از امضای اعتبارنامهٔ منتخبین پس از اعلام نظر شورای نگهبان	محرومیت از عضویت در هیئت‌های اجرایی و نظارت تا ده سال
تبصره ۵ ماده ۶۸ قانون انتخابات	حضور افراد غیرمسئول در شعبه، ممانعت از حضور افراد مجاز در شعبه، عدم جلوگیری از حضور افراد غیرمسئول توسط مأموران فرماندهی انتظامی و همچنین ایجاد زمینه ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در محل اخذ رأی نظیر تأخیر یا عدم صدور کارت نمایندگی و یا کاهش تعداد نمایندگان نامزدها برخلاف قانون	محکومیت پرداخت جزای نقدی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و هشت سال محرومیت از عضویت و مسئولیت در شعب اخذ رأی

جرایم و تخلفات مجریان و کارگزاران انتخابات (حاکمیت)

برخی مصادیق تخلفات و جرایم انتخاباتی که از سوی مجریان و کارگزاران برگزاری انتخابات انجام می شود و در قانون برای آن ضمانت اجرایی تعیین شده به شرح ذیل احصا شده است:

ماده قانونی	موضوع جرم و تخلف	ضمانت اجرایی
تبصره ۲ ماده ۵۸ قانون انتخابات	عدم ارائه پاسخ به استعلامات وزارت کشور در مهلت مقرر و یا ارسال پاسخ خلاف واقع یا بدون اسناد و مدارک یا ارائه مدارک غیر مرتبط	محکومیت به انفصال موقت از خدمات دولتی از شش ماه تا یکسال
تبصره ۲ ماده ۶۴ قانون انتخابات	عدم پاسخ و یا تأخیر عمدی و غیرقابل جبران و یا پاسخ خلاف واقع به درخواست‌های شورای نگهبان و مقام‌های مجاز و عدم همکاری با شورای نگهبان از سوی کلیه سازمانها و نهادها در کلیه امور مرتبط با انتخابات مانند بررسی صلاحیت‌ها و صحت انتخابات	محکومیت به انفصال موقت از خدمات دولتی از شش ماه تا یکسال
ماده ۸۵ قانون انتخابات	عدم اعلام هریک از جرائم یا تخلفات موضوع قانون انتخابات در روز اخذ رأی توسط کلیه اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی و مجریان و ناظران و هیأت‌های اجرائی و نظارت و بازرسان به نماینده فرماندار، هیأت نظارت و مرجع قضائی ذیصلاح	محکومیت به مجازات حبس یا جزای نقدی و محرومیت از حقوق اجتماعی درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی

جرایم و تخلفات مجریان و کارگزاران انتخابات (حاکمیت)

44

مطابق ماده ۲۱ قانون انتخابات هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری موظفند حداکثر یک‌ماه پس از پایان فرایند انتخابات به تخلف رسیدگی کنند.

به هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری وزارت کشور و شورای نگهبان اجازه داده می‌شود که به ترتیب به تخلفات انتخاباتی عوامل اجرائی و نظارت اشخاص غیر کارمند رسیدگی کنند، متخلف از همکاری به عنوان عامل اجرائی یا عامل نظارت برای یک تا سه دوره از برگزاری هر یک از انتخابات مندرج در اصل ششم (۶) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران محروم خواهد شد.

مراجع رسیدگی به جرایم انتخاباتی (کارگزاران):
مطابق ماده ۲۰ قانون انتخابات به شرح جدول ذیل

مرجع صالح رسیدگی به جرایم	مجریان و کارگزاران انتخابات
حوزه قضائی مرکز استان محل وقوع جرم	اعضای هیأت‌های اجرائی بخش و شهرستان، هیأت‌های نظارت شهرستان نمایندگان هیأت نظارت در بخش و داوطلبان و نامزدها
دادگاه‌های کیفری تهران	اعضای ستاد انتخابات کشور و استان‌ها، هیأت اجرائی مرکزی و هیأت مرکزی نظارت، هیأت‌های نظارت استان و همچنین فرمانداران مراکز استان‌ها

جرایم و تخلفات نامزدها احزاب و گروه‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی

برخی مصادیق تخلفات و جرایم انتخاباتی که از سوی نامزدها احزاب و گروه‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی انجام می‌شود و در قانون برای آن ضمانت اجرایی تعیین شده به شرح ذیل احصا شده است:

ماده قانونی	موضوع جرم و تخلف	ضمانت اجرایی
تبصره ۴ ماده ۶۸ قانون انتخابات	تبلیغ له یا علیه هر یک از نامزدها یا دخالت در انجام وظایف اعضای شعب اخذ رأی توسط نمایندگان نامزدها	ضمن ضبط کارت متخلف، اخراج وی از شعبه اخذ رأی و اعلام مراتب به مراجع صالح قانونی (با تنظیم صورتجلسه توسط نماینده فرماندار یا بخشدار و ناظر)
ماده ۷۶ قانون انتخابات	الصاق اعلامیه، پوستر و هرگونه آگهی تبلیغاتی روی علائم راهنمایی، تابلوی بیمارستان‌ها و تابلوی مدارس و سایر مؤسسات آموزشی و سازمان‌های عمومی و ادارات دولتی و سازمان‌های وابسته به دولت و خودروهای دولتی و اتوبوس‌های شرکت واحد اتوبوس‌رانی و تأسیسات عمومی و دولتی و صندوق‌های پست، باجه‌های تلفن، پست‌های برق و تلفن، تابلوها و همچنین اماکن بخش خصوصی	محکومیت به مجازات درجه هفت موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی به استثنای حبس
تبصره ۱ ماده ۷۸ قانون انتخابات	عدم توقف تبلیغات کلیه ستادهای انتخاباتی اصلی و فرعی و فعالیت ستادهای مجازی و درگاه‌های نشر و همچنین کلیه تبلیغات نامزدها در درگاه‌های مختلف پس از پایان مهلت قانونی تا پایان اعلام رسمی نتیجه انتخابات	محکومیت به مجازات درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی

جرایم و تخلفات نامزدها احزاب و گروهها و اشخاص حقیقی و حقوقی

برخی مصادیق تخلفات و جرایم انتخاباتی که از سوی نامزدها احزاب و گروهها و اشخاص حقیقی و حقوقی انجام می شود و در قانون برای آن ضمانت اجرایی تعیین شده به شرح ذیل احصا شده است:

ماده قانونی	موضوع جرم و تخلف	ضمانت اجرایی
تبصره ماده ۷۱ قانون انتخابات	انتشار نظر یا تصویر مقامات و مدیران و اشخاص موضوع ماده (۶۰) قانون له یا علیه نامزدها و جریانها و احزاب و گروههای سیاسی در جریان انتخابات به جز مواردی که قبلاً جنبه عمومی پیدا کرده و استفاده از اظهار نظر نام تصویر یا نماد سایر اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین احزاب و گروههای سیاسی در تبلیغات انتخاباتی بدون موافقت کتبی آنها به هیأت بررسی تبلیغات استان	محکومیت به مجازات درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی به استثنای حبس
ماده ۷۲ قانون انتخابات	تولید انتشار و بازنشر هرگونه محتوا یا اخبار جعلی یا خلاف واقع و یا تخریب و تهدید توسط هریک از نامزدها و یا ستادهای ایشان در هریک از درگاههای نشر داخلی یا خارجی در فضای مجازی	محکومیت به مجازات درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی به استثنای حبس
تبصره ماده ۷۴ قانون انتخابات	استفاده از امکانات و اموال دستگاههای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری برای فعالیت یا تبلیغات انتخاباتی در غیر از موارد مجاز در این قانون توسط کارکنان، داوطلبان نامزدها و یا هر شخص دیگر	محکومیت به مجازات جرم سوء استفاده از اموال و امکانات دولتی

جرایم و تخلفات نامزدها احزاب و گروه‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی

47

(ماده ۸۳) اقدامات زیر در فعالیت‌های تبلیغاتی انتخابات توسط نامزدها، مردم، احزاب و گروه‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی جرم است و مرتکبان به مجازات درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی به استثنای حبس و محرومیت از داوطلبی در دو دوره نمایندگی مجلس محکم می‌شوند.

- ✓ هرگونه خرید و فروش مستقیم یا غیر مستقیم رأی یا فعالیت و تبلیغات انتخاباتی مستقیم و غیرمستقیم از طریق توزیع اقلام و لوازمی که برای دریافت کننده جنبه انتفاعی داشته باشد اعطای کمک‌های نقدی و غیرنقدی به اشخاص حقیقی و حقوقی اماکن عمومی و مذهبی هیأت‌ها و امور خیریه اعطای وام پاداش و یا امتیازات از زمان ثبت نام در انتخابات
- ✓ اخلال در امر انتخابات به نحوی که روند عادی انتخابات را دچار ایراد نماید از قبیل تأخیر یا تعجیل در شروع یا اجرای انتخابات ثبت نام و رأی‌گیری تعجیل در بستن شعبه یا عدم اخذ رأی از رأی‌دهندگان
- ✓ دستور و یا تحریک کارکنان کلیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری برای فعالیت تبلیغاتی به نفع یا ضرر نامزدها توسط مقامات دستگاه‌های مزبور اعم از وقت اداری یا خارج از آن
- ✓ انجام یا عدم انجام هرگونه عملی که باعث محروم شدن رأی‌دهندگان از شرکت در انتخابات یا مخدوش شدن رأی مردم از ناحیه اعضای شعبه اخذ رأی یا مجریان و ناظران باشد؛ از قبیل خودداری کردن از ثبت نام در دستگاه احراز یا ممهور نمودن برگ تعرفه خودداری از صدور تعرفه یا کارت شرکت در انتخابات یا اخذ رأی
- ✓ در محل اخذ رأی مبنی بر انتخاب یا عدم انتخاب و یا تبلیغ له یا علیه نامزد یا نامزدهای معین از طرف اعضای شعبه اخذ رأی اعم از مجریان یا ناظران یا افراد متفرقه

مواد قانونی واجد شرایط صدور مکاتبات هشدار

ماده (۱۱) هر شخص واجد شرایط می‌تواند فقط یک‌بار با ارائه اصل یکی از مدارک کارت ملی شناسنامه، گذرنامه، گواهینامه رانندگی یا کارت خدمت دوره ضرورت نظام وظیفه رأی دهد. همچنین در مواردی که احراز مشخصات هویتی رأی دهنده و انطباق آن با اطلاعات دستگاه احراز هویت از طریق اثر انگشت یا سایر نشانه‌های زیست‌سنجی (بیومتریک) امکان‌پذیر باشد.

تبصره ۱- اخذ رأی در کلیه حوزه‌های انتخابیه کشور در یک روز انجام می‌شود و مدت آن حداقل ده ساعت است و در صورت ضرورت قابل تمدید می‌باشد.
تبصره ۲- تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی تا حداکثر ۳ ساعت در یک حوزه یا سراسر کشور به عهده وزیر کشور و تمدید بیش از ۳ ساعت با درخواست وی و با تأیید شورای نگهبان است.

تبصره ۴- در انتخابات الکترونیکی ملاک اخذ رأی از رأی‌دهندگان، احراز عدم ثبت شماره ملی رأی‌دهنده در سامانه انتخاباتی است.
ماده (۱۷) تشکیل شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم به منظور پیشگیری از ارتکاب جرائم و تخلفات انتخاباتی (جلوگیری از تداخل وظایف

ماده (۳۱) انتخاب‌شوندگان هنگام ثبت‌نام باید دارای شرایط زیر باشند

بند ۷- داشتن سلامت جسمی و روانی به گونه‌ای که توانایی متعارف انجام وظایف نمایندگی را داشته باشد.

تبصره - شورای نگهبان می‌تواند در صورت نیاز، موضوع این بند و بند (۶) ماده (۳۰) این قانون را از سازمان پزشکی قانونی کشور استعلام نماید.

(۳۲) شرایط احراز داوطلب:

تبصره ۳: لزوم ارائه گواهی رسمی مبنی بر قبول استعفا یا قطع هرگونه رابطه استخدامی و همکاری و عدم اشتغال در پست یا مقام یا سمت یا مشاغل یاد شده هنگام ثبت نام

تبصره ۴: معرفی جایگزین فرد مستعفی از مقام یا پست باید از سوی مرجع یا مقام ذیصلاح حداکثر به مدت یک ماه از زمان قبول استعفا به طور رسمی به سازمان امور اداری و استخدامی کشور (محکومیت به انفصال موقت از خدمات دولتی از شش ماه تا یکسال محکوم)

(۳۶) وظایف هیأت اجرائی:

۱- مسؤولیت حسن اجرای فرایند اجرائی انتخابات در همه سطوح **۲-** هماهنگی با نهادهای مرتبط در برگزاری انتخابات **۳-** تصویب برنامه زمان‌بندی و اجرائی انتخابات با تأیید شورای نگهبان **۴-** رسیدگی به موضوعات ارجاعی از سوی وزیر کشور **۵-** هماهنگی‌های لازم جهت تأمین امنیت اجرای انتخابات در چهارچوب قوانین

مواد قانونی واجد شرایط صدور مکاتبات هشداری

49

۳۸ و ۳۹) رعایت مواعد زمانی مقرر در قانون در خصوص تشکیل هیات‌های اجرایی (۴۱) شرایط اعضای هیات‌های اجرائی و نظارت هیات‌های بازرسی وزارت کشور و شورای نگهبان، ناظران شورای نگهبان، اعضای شعب و نمایندگان فرماندار و بخشدار (مطابق مفاد اعلامی)

۴۴) هیئت‌های اجرایی فرعی

هیئت‌های اجرایی فرعی بلافاصله پس از انتخاب معتمدین تشکیل جلسه داده و تعداد و محل استقرار شعب ثبت‌نام و اخذ رأی را تعیین نموده و به‌وسیله رئیس هیئت به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه جهت طرح در هیئت‌اجرایی مرکز حوزه انتخابیه اعلام می‌دارند.

۴۸) هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه و حوزه‌های فرعی **حداقل تا یک ماه** پیش از روز اخذ رأی، برای هر شعبه ثبت نام و اخذ رأی، سه تا پنج نفر و در شعب پرتراکم هفت تا نه نفر و در تهران حداکثر تا یازده نفر از معتمدان، محل انتخاب و به فرماندار یا بخشدار جهت صدور حکم معرفی می‌نمایند. (قبلاً ۵ تا ۷ نفر)

اتخاذ تمهیدات لازم جهت تعیین شعبات و افراد (تبصره)

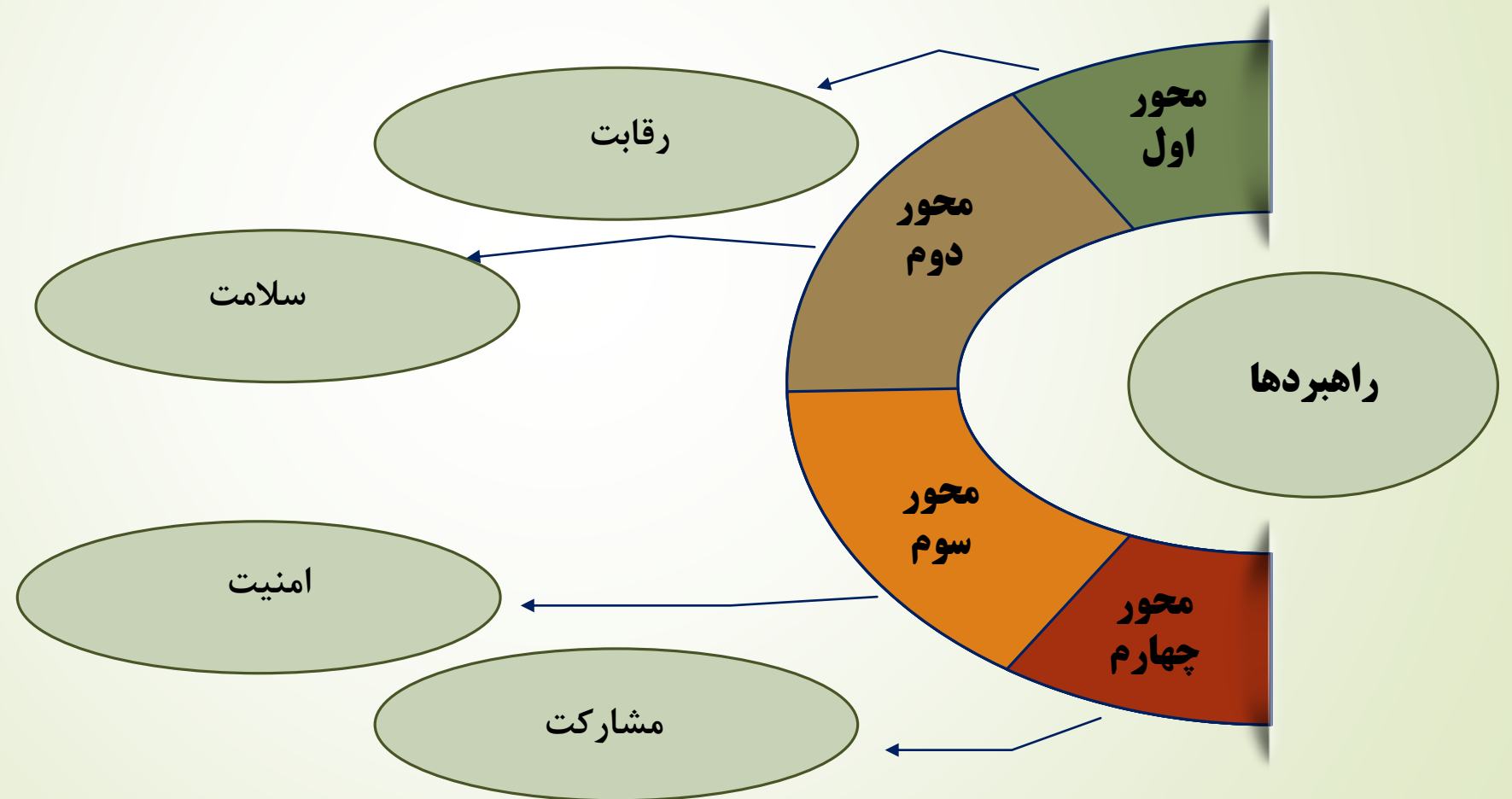
۸۲) هیأت استانی بررسی تبلیغات استان

به منظور ساماندهی و مدیریت تبلیغات انتخاباتی و ایجاد فضای مناسب جهت تحقق انتخابات رقابتی و نیز تضمین بهره‌مندی یکسان نامزدها از امکانات دولتی و عمومی هیأت استانی بررسی تبلیغات در هر استان یک هفته پس از پایان ثبت نام داوطلبان زیر نظر هیأت اجرائی مرکزی انتخابات مشتمل بر استاندار یا نماینده تام‌الاختیار او به عنوان رئیس هیأت؛ دادستان مرکز استان یا نماینده تام‌الاختیار او؛ مدیرکل صدا و سیما استان یا نماینده تام‌الاختیار رئیس سازمان؛ مدیرکل ارتباطات و فناوری اطلاعات استان؛ مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان؛ رئیس هیأت بازرسی انتخابات استان؛ دبیر ستاد انتخابات استان بدون حق رأی؛ دو نفر از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای اسلامی استان بدون حق رأی تشکیل می‌شود.

یکی از مهم ترین وظایف هیأت بازرسی، ارزیابی عملکرد هیأت های اجرایی انتخابات می باشد.

ارزیابی هیأت های اجرایی بر پایه چهار راهبرد رقابت، سلامت، امنیت و مشارکت که مورد تأکید مقام معظم رهبری (مدظله العالی) می باشد

طراحی شده است

شاخص های ارزیابی عملکرد محور رقابت در انتخابات

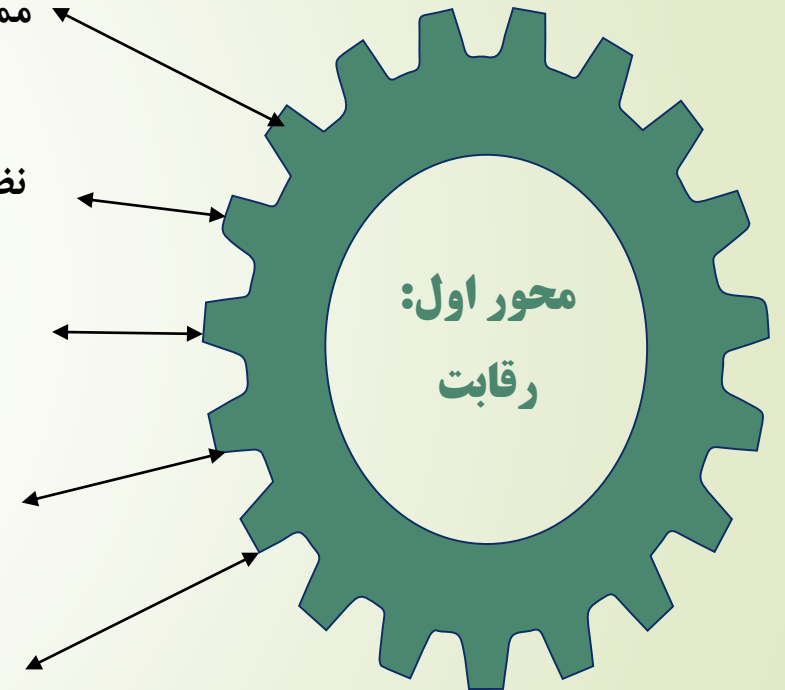
ممانعت از فعالیت انتخاباتی کارکنان دولت در ساعات اداری (ماده ۷۳ قانون انتخابات)

نظارت بر بهره مندی یکسان نامزدها از امکانات دولتی (ماده ۸۱ قانون انتخابات)

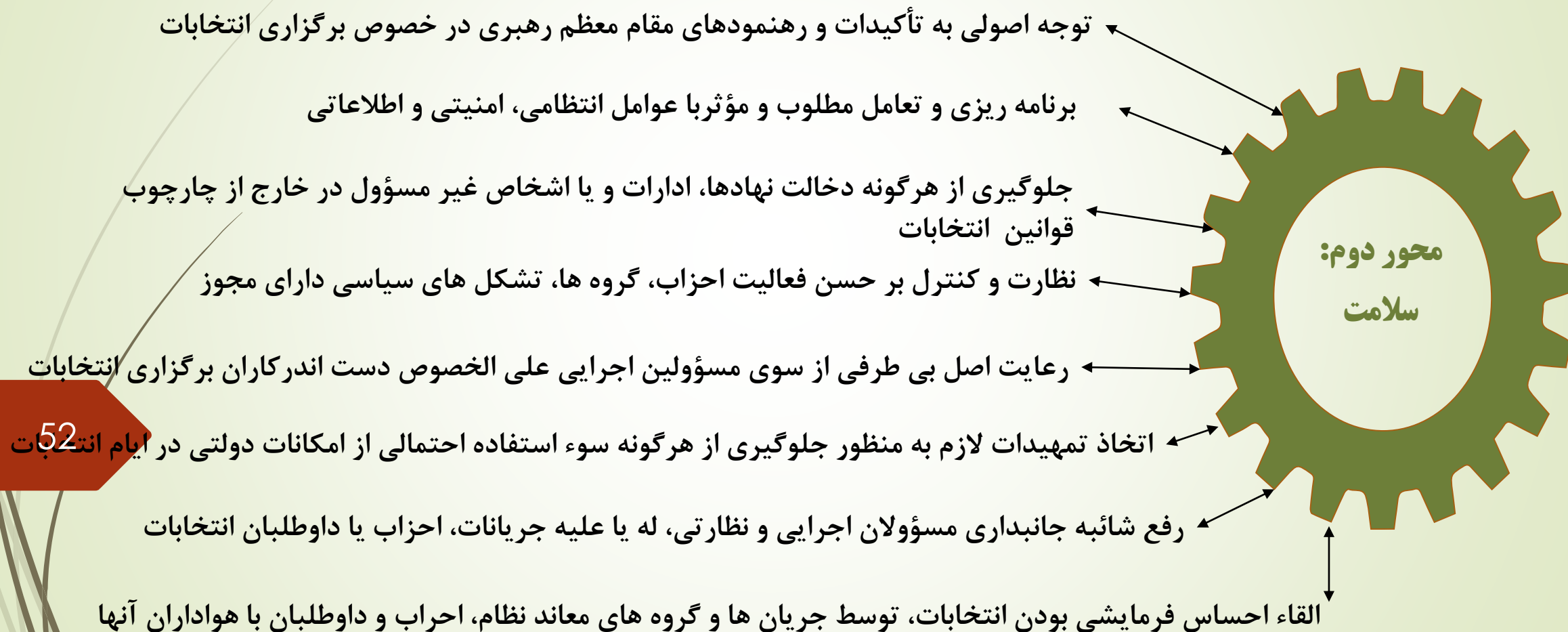
نظارت بر تبلیغات انتخاباتی نامزدها (ماده ۸۲ قانون انتخابات)

تحلیل محتوای تبلیغات و سخنرانی نامزدها با هدف داشتن مرزی روشن با دشمنان

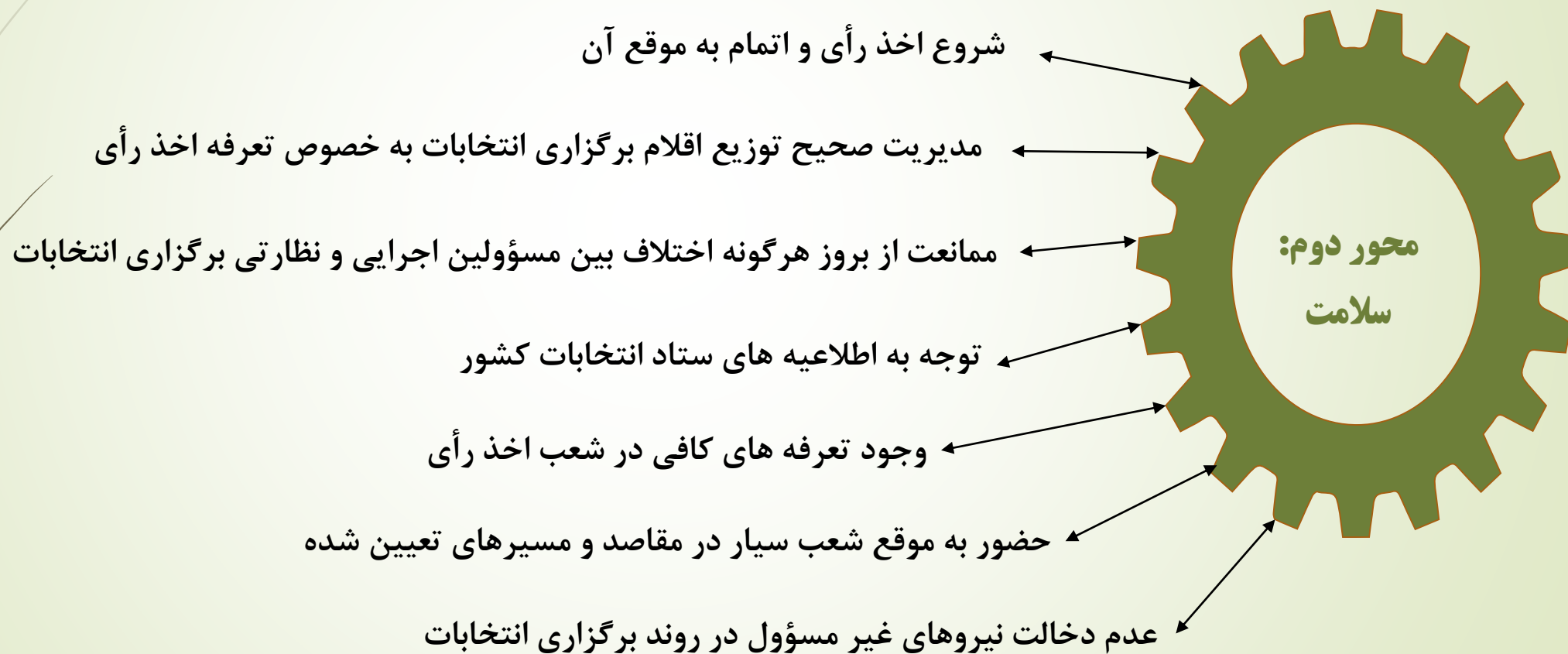
نظارت و ارزیابی نحوه تأمین مالی رقابت های انتخاباتی

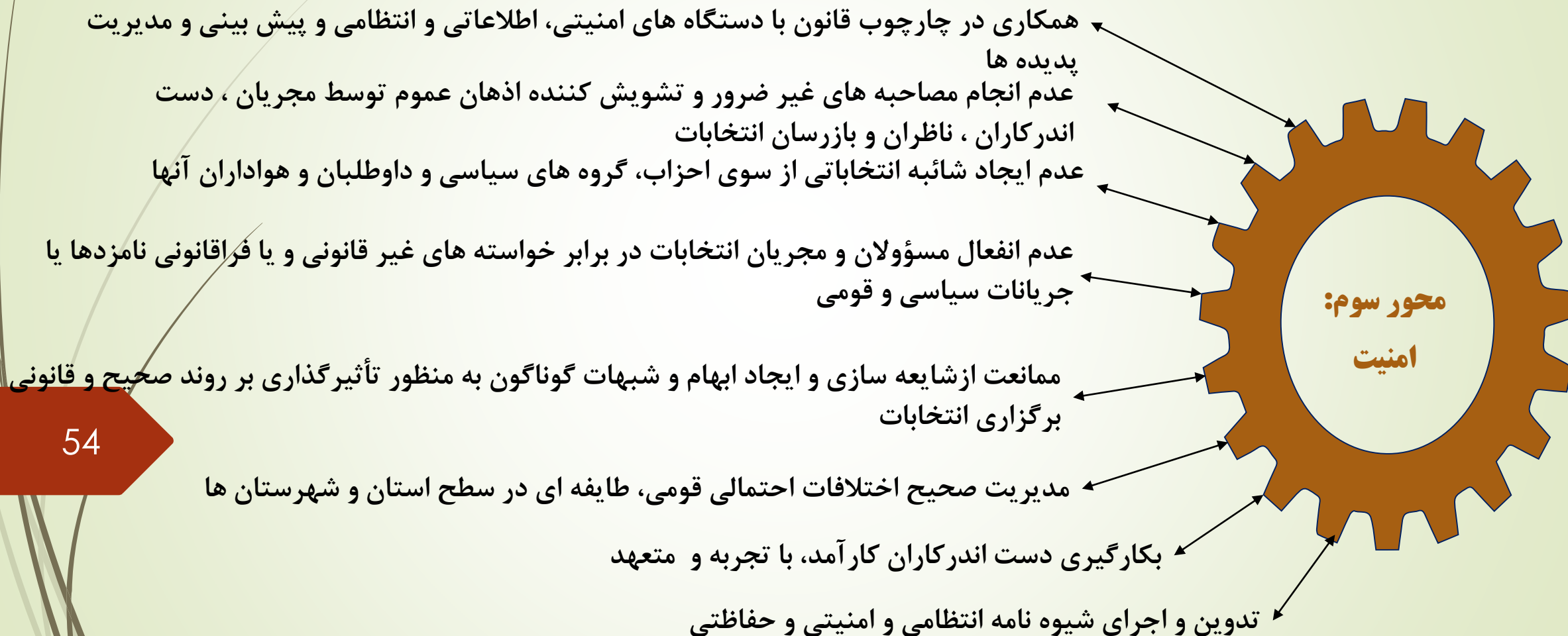
شاخص های ارزیابی عملکرد سلامت انتخابات (قبل از روز اخذ رای)

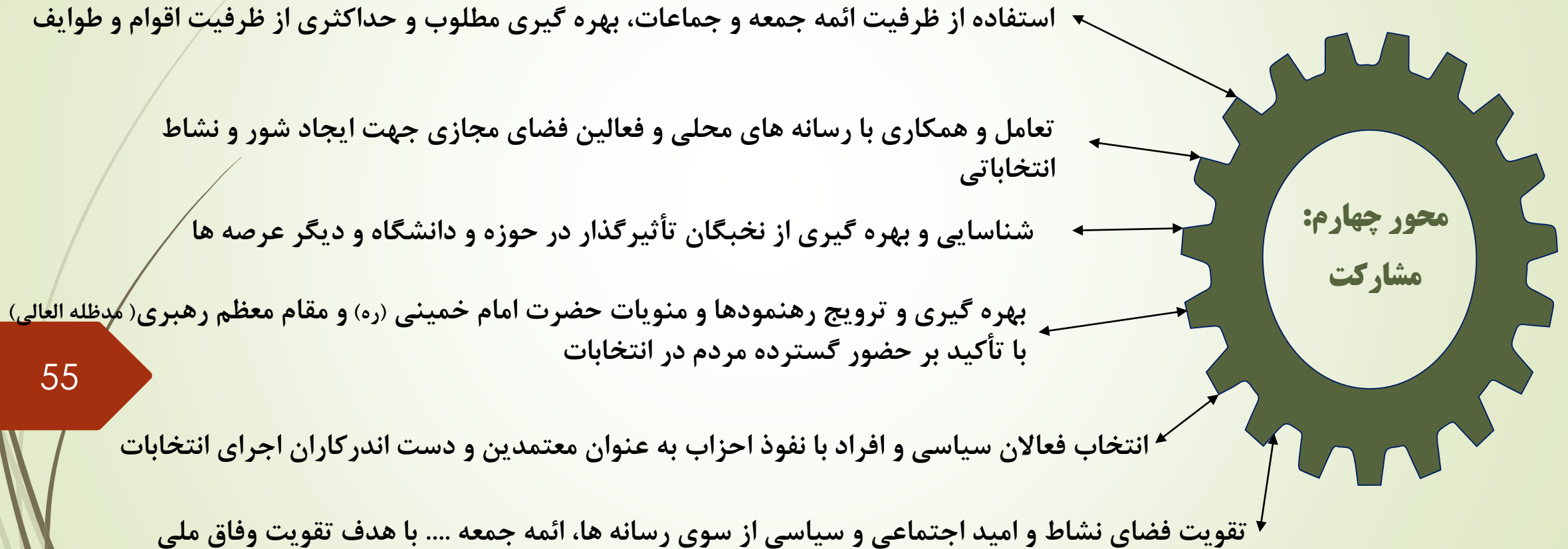
شاخص های ارزیابی عملکرد سلامت انتخابات (روز اخذ رأی)

شاخص های ارزیابی عملکرد امنیت انتخابات

شاخص های ارزیابی عملکرد مشارکت انتخابات

شاخص های ارزیابی فرمانداران ویژه روز اخذ رای

- شعب برخط (آنلاین)
- استعلام شدگان برخط (آنلاین)
- ارسال صورتجلسه برخط (آنلاین)
- عدم تغییر در صورتجلسات
- اعتبار رای دهندگان

نکات مهم و انتظارات از مجریان، دست اندرکاران و بازرسان انتخابات

- دقت در انتخاب **نماینده** فرماندار
- استفاده از نیروهای متعهد ، با دقت ، خوش نام، باتدبیر ، مجرب و کارآمد ، امین و پرنشاط به عنوان **مجریان، دست اندرکاران و بازرسان** انتخابات
- برگزاری دوره های آموزشی و توجیهی برای مجریان، دست اندرکاران و بازرسان
- نظارت مستمر بر حسن اجرای وظایف **مجریان و دست اندرکاران** برگزاری انتخابات
- آموزش صحیح چگونگی ثبت نام و اخذ رأی به **رأی دهندگان**
- تنها مرجع برای اعلام هرگونه آمار ، اطلاعات و نتایج فقط سامانه جامع بازرسی انتخابات می باشد
- هیچ نوع فرمی خارج از سامانه وجود نداشته و هر اطلاعاتی خارج از سامانه **غیرمعتبر** می باشد.

- کنترل پایداری خطوط ارتباطی فی مابین استانداری ها، فرمانداری ها و بخشداری ها با وزارت کشور
- پیش بینی حداقل یک نفر کارشناس فناوری اطلاعات برای فرمانداری ها و بخشداری ها
- اختصاص نیروی انسانی مناسب خصوصاً برای شعب تمام مکانیزه (نماینده فرماندار و بازرسی)
- اختصاص نیروهای ویژه برای شعب آفلاین (نماینده فرماندار و بازرسی)
- بهره برداری از سامانه جامع در کلیه مراحل اجرایی انتخابات در سطوح مختلف (هیات های بازرسی ، فرمانداران و بخشداران)
- نظارت دقیق بر آماده سازی و توزیع بموقع تجهیزات خصوصاً شعب اخذ رای
- دقت کامل در حمل ، نگهداری، بکارگیری و جمع آوری صحیح تجهیزات و ملحقات آن.

- تدوین و برگزاری دوره های آموزشی ، **توجیهی کامل اعضای شعب** خصوصاً نمایندگان فرماندار، بازرسین و کاربران دستگاه احراز هویت
- تدوین و برگزاری برنامه های آموزشی ، **توجیهی ویژه** آحاد جامعه در خصوص فرایند برگزاری انتخابات
- تاکید و نظارت بر **اجرای صحیح فرایندها** در طول زمان انتخابات خصوصاً در روز اخذ رای
- **نظارت سیستمی** هیات های بازرسی استان و شهرستان در برپایی به موقع شعب و **اجرای صحیح** فرایندهای روز اخذ رای
- توجه به ترکیب **هیات های اجرایی و بازرسی** به نحوی که شامل اقشار و گروه های مختلف باشد .
- بکار گیری نیروهای **کارآمد** در برگزاری انتخابات

- اجرای قوانین و آیین نامه های انتخاباتی، به دور از اعمال سلیقه های جناحی، حزبی و شخصی
- حفظ بی طرفی کامل در برخورد یا تعامل و یا اظهارات رسمی نسبت به نامزدها، طرفداران آنها و احزاب و گروه های سیاسی با گرایش های مختلف سیاسی رقابت کننده در انتخابات.
- پیگیری و ارائه گزارشات به موقع، شفاف و کامل تخلف های انتخاباتی به مراجع ذیربط.
- تشویق شهروندان به مشارکت فعال و حداکثری در انتخابات و برگزاری جلسات هم اندیشی با آموزش و پرورش جهت حضور رای اولی ها.
- تاکید بر ثبات مدیریت سیاسی و اشراف و رصد رویدادها و وقایع انتخاباتی
- تعامل و همکاری قانونی و مدبرانه مجریان ، ناظران و بازرسان انتخابات به منظور پرهیز از ایجاد شائبه اختلاف و یا همسویی آنها

- تشکیل اتاق فکر با **نخبگان سیاسی** در راستای افزایش مشارکت سیاسی در انتخابات
- بهره گیری از **رسانه های ارتباط جمعی و فضای مجازی** به منظور ارائه محتوای آموزشی در راستای بهبود سواد انتخاباتی
- **تجزیه و تحلیل** آمار شعب و پیش بینی (تعداد، محل برپایی ، وضعیت ارتباطی و ...)
- تجهیز شعب اخذ رای یک **روز قبل** از روز اخذ رای

○ شرح وظایف

○ هیئت مرکزی

62

- ✓ کنترل و بازرسی جریان انتخابات (شامل کلیه مراحل اجرایی انتخابات) در سطح کشور.
- ✓ حصول اطمینان از انجام صحیح، دقیق و به موقع وظایف قانونی توسط عوامل اجرایی انتخابات در سطح کشور.
- ✓ ارائه تذکر به عوامل اجرایی در صورت مشاهده موارد نقض یا تخلف از قوانین و مقررات.
- ✓ اعلام کلیه تخلفات و اقدامات مغایر قوانین و مقررات انتخاباتی بصورت مستند و مستدل به وزیر کشور.
- ✓ راهبری کمیته های هیات مرکزی، هیات های بازرسی استانی و شهرستانی.
- ✓ کنترل و بازرسی جریان انتخابات (شامل کلیه مراحل اجرایی انتخابات) در سطح کشور.
- ✓ حصول اطمینان از انجام صحیح، دقیق و به موقع وظایف قانونی توسط عوامل اجرایی انتخابات در سطح کشور.
- ✓ ارائه تذکر به عوامل اجرایی در صورت مشاهده موارد نقض یا تخلف از قوانین و مقررات.
- ✓ اعلام کلیه تخلفات و اقدامات مغایر قوانین و مقررات انتخاباتی بصورت مستند و مستدل به وزیر کشور.
- ✓ راهبری کمیته های هیات مرکزی، هیات های بازرسی استانی و شهرستانی.

- ✓ تشکیل دبیرخانه هیئت مرکزی جهت راهبری و تسریع در نظارت بر عملکرد کمیته های هیات مرکزی، هیاتهای استانی و شهرستانی، بازرسان ویژه، سربازرسان و بازرسان شعب اخذ رای.
- ✓ تهیه شرح وظایف کمیته های هیات مرکزی و هیئت های بازرسی استان، شهرستان و بازرسین.
- ✓ تهیه برنامه زمانبندی فرآیند بازرسی انتخابات.
- ✓ هماهنگی و تعامل با کمیته های ستاد انتخابات کشور برای پیشبرد وظایف و مصوبات هیئت مرکزی.
- ✓ نظارت بر حسن اجرای برنامه ها و فعالیتهای پیش بینی شده، مطابق برنامه زمان بندی هیئت مرکزی.
- ✓ هماهنگی جهت برگزاری منظم جلسات هیات مرکزی و تنظیم صورتجلسات آن.
- ✓ پیگیری تخصیص، توزیع بودجه و اعتبارات هیات بازرسی انتخابات بویژه حق الزحمه عوامل بازرسی شعب و هیاتهای بازرسی.
- ✓ تهیه و تنظیم گزارشات لازم جهت انعکاس فعالیتهای هیات مرکزی به وزیر محترم کشور.
- ✓ پایش و ارزیابی اخبار و گزارشات دریافتی جهت ارائه به رئیس هیات مرکزی.
- ✓ جمع بندی گزارشات نهایی کمیته ها و هیات مرکزی بازرسی انتخابات برای استحضار مقام عالی وزارت.

- ✓ کنترل و بازرسی جریان انتخابات (شامل کلیه مراحل اجرایی انتخابات) در سطح استان.
- ✓ حصول اطمینان از انجام صحیح، دقیق و به موقع وظایف قانونی توسط عوامل اجرایی انتخابات در سطح استان.
- ✓ انتشار اطلاعیه در خصوص شروع به کار هیئت استان از طریق صدا و سیما، استان و رسانه های محلی و اعلام آدرس و شماره تلفن جهت اخذ گزارش های مردمی.
- ✓ تذکر به عوامل اجرایی در استان در صورت مشاهده موارد نقض یا تخلف از قوانین و مقررات.
- ✓ تهیه و جمع بندی گزارشات مستند و مستدل از هرگونه تخلفات انتخاباتی در سطح استان و ارسال آن به هیئت مرکزی.
- ✓ شناسایی و انتصاب افراد واجد شرایط عضویت در هیئت شهرستان.
- ✓ ثبت مشخصات اعضای هیئت شهرستان در سامانه جامع در مهلت مقرر.
- ✓ هماهنگی و فراهم سازی شرایط حضور نماینده هیئت های بازرسی شهرستانی در جلسات هیئت های اجرایی مربوطه.
- ✓ بررسی صلاحیت افراد معرفی شده از سوی هیئت های شهرستانی به عنوان سربازرس و بازرس شعب اخذ رای و صدور احکام ایشان در مهلت مقرر.
- ✓ برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی برای اعضای هیئت های شهرستان و برنامه ریزی و نظارت بر دوره های آموزشی ویژه سربازرسان و بازرسان.
- ✓ ابلاغ دستورالعمل های هیئت مرکزی به هیئت های شهرستان حسب مورد و پیگیری جهت حسن اجرای آنها.
- ✓ ارزیابی عملکرد عوامل اجرایی در جریان انتخابات بر اساس موارد ابلاغی در سامانه جامع در مواعد مقرر.

○ هیئت استان

✓ هماهنگی و فراهم سازی شرایط حضور نماینده هیئت های بازرسی شهرستانی در جلسات هیئت های اجرایی مربوطه.

✓ بررسی صلاحیت افراد معرفی شده از سوی هیئت های شهرستانی به عنوان سربازرس و بازرس شعب اخذ رای و صدور احکام ایشان در مهلت مقرر.

✓ برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی برای اعضای هیئت های شهرستان و برنامه ریزی و نظارت بر دوره های آموزشی ویژه سربازرسان و بازرسان.

✓ ابلاغ دستورالعمل های هیئت مرکزی به هیئت های شهرستان حسب مورد و پیگیری جهت حسن اجرای آنها.

✓ ارزیابی عملکرد عوامل اجرایی در جریان انتخابات بر اساس موارد ابلاغی در سامانه جامع در مواعد مقرر.

✓ پایش و کنترل اخبار و اطلاعات انتخاباتی در سطح استان و ارسال به هیئت مرکزی به صورت روزانه.

✓ رسیدگی و پاسخگویی به شکایات واصله در سطح استان.

✓ نظارت بر عملکرد هیئت های شهرستان، سربازرسان و بازرسان بمنظور حسن اجرای وظایف توسط ایشان.

✓ انجام سایر موارد ابلاغی از سوی هیئت مرکزی.

✓ تهیه گزارش نهایی جریان انتخابات استان و اعلام به هیئت مرکزی در موعد مقرر.

○ تبصره (۱): احکام اعضای هیات شهرستان، سربازرسان و بازرسان از طریق سامانه جامع بازرسی انتخابات صادر می شود. هرگونه صدور حکم خارج از سامانه جامع بازرسی انتخابات ممنوع بوده و احکام صادره فاقد اعتبار می باشد.

تبصره (۲): هیات استان می تواند در صورت نیاز، دبیرخانه هیات استان را با حداکثر سه (۳) نفر عضو الزاماً از کارکنان ۶۶ اغل در استانداری (حتی المقدور دفتر مدیریت عملکرد، بازرسی، امور حقوقی و ارتباطات مردمی) راه اندازی نماید. احکام اعضای دبیرخانه توسط رئیس هیات استان و از طریق سامانه جامع بازرسی انتخابات صادر می شود.

○ هیئت شهرستان

- ✓ کنترل و بازرسی جریان انتخابات در سطح شهرستان.
- ✓ حصول اطمینان از انجام صحیح، دقیق و به موقع وظایف قانونی توسط عوامل اجرایی انتخابات در سطح شهرستان.
- ✓ انتشار اطلاعیه در خصوص شروع به کار هیأت بازرسی شهرستان از طریق صدا و سیمای استان و رسانه های محلی و اعلام آدرس و شماره تلفن جهت اخذ گزارش های مردمی.
- ✓ مراقبت بر مراحل ثبت نام داوطلبان انتخابات حسب مورد.
- ✓ هماهنگی جهت حضور نماینده هیئت شهرستان در جلسات هیئت اجرایی شهرستان.
- ✓ تذکر به عوامل اجرایی در صورت مشاهده موارد نقض یا تخلف از قوانین و مقررات.
- ✓ شناسایی سربازرسان و بازرسان شعب اخذ رأی واجد شرایط و معرفی آنها به هیئت استان.

○ هیئت شهرستان

67

✓ ثبت مشخصات سربازرسان و بازرسان شعب در سامانه جامع در موعد مقرر.

✓ برنامه ریزی و برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی برای سربازرسان و بازرسان شعب اخذ رأی.

✓ برنامه ریزی جهت تأمین امکانات لازم برای عوامل بازرسی بویژه در روز اخذ رأی.

✓ ارزیابی عملکرد هیئت های اجرایی و مجریان انتخابات بر اساس موارد ابلاغی در سامانه جامع در مواعد مقرر.

✓ ارزیابی عملکرد سربازرسان و بازرسان و اعلام نتایج به هیئت استان و هیئت مرکزی.

✓ پایش و کنترل اخبار و اطلاعات انتخاباتی در سطح شهرستان و ارسال به هیئت استان به صورت روزانه.

✓ رسیدگی و پاسخگویی به شکایات واصله در سطح شهرستان.

✓ گزارش مستدل و به موقع تخلفات اشخاص (حقیقی و حقوقی)، داوطلبان انتخابات و دستگاه های اجرایی با استناد به قوانین و مقررات انتخاباتی به هیئتهای مرکزی و استان جهت رسیدگی و اقدام لازم.

✓ نظارت بر حسن اجرای وظایف سربازرسان و بازرسان در شهرستان.

✓ ثبت و جمع بندی گزارشات سربازرسین و بازرسین شعب اخذ رأی در سامانه جامع.

✓ انجام سایر موارد ابلاغی از سوی هیئت استان و هیئت مرکزی.

○ هیئت شهرستان

68

✓ تهیه گزارش نهایی جریان انتخابات شهرستان و ارسال آن به هیئت استان.

○ تبصره (۱): هیئت شهرستان می تواند در صورت نیاز، دبیرخانه بازرسی انتخابات در شهرستان را با حداکثر سه (۳) نفر عضو از کارکنان شاغل در فرمانداری راه اندازی نماید. احکام اعضای دبیرخانه توسط رییس هیئت شهرستان و از طریق سامانه جامع بازرسی انتخابات صادر می شود.

○ تبصره (۲): هیئت شهرستان موظف است ضمن شناسایی افراد ذیصلاح، در موعد مقرر و برابر دستورالعمل ابلاغی هیات مرکزی مشخصات سربازرسین و بازرسین شعب را در سامانه جامع بازرسی انتخابات وارد نماید.

○ تبصره (۳): هرگونه صدور حکم خارج از سامانه جامع بازرسی انتخابات ممنوع بوده و احکام صادره فاقد اعتبار می باشد.

○ تبصره (۴): هیئت شهرستان هرگونه جابجایی افراد را باید بلافاصله به هیات استان اعلام و در صورت موافقت مسئولین مافوق، نسبت به جایگزینی در سامانه جامع بازرسی انتخابات در مهلت مقرر اقدام نماید.

○ بازرسی ویژه

- ✓ مطالعه قوانین و مقررات انتخاباتی و اشرافیت بر آنها.
 - ✓ نظارت بر حسن اجرای تکالیف و وظایف قانونی توسط مجریان و بازرسان از بدو شروع فرآیند تبلیغات کاندیداها.
 - ✓ سرکشی به شعب تحت قلمرو به صورت منظم.
 - ✓ تعامل و همکاری لازم با هیئت های بازرسی استان و شهرستان در انجام وظایف قانونی.
 - ✓ ارتباط مستمر با سربازران و بازرسان شعب ثبت نام و اخذ رأی جهت کسب اطمینان از حسن اجرای قانون.
 - ✓ مراجعه حضوری به شعب حسب گزارشات واصله و رسیدگی به تخلفات احتمالی و پیگیری تا رفع آن و انعکاس آن حسب مورد به هیئت های مرکزی، استان و شهرستان.
 - ✓ ثبت گزارش نهایی از وضعیت بازرسی های بعمل آمده در قالب کاربرگ گزارش و تحویل آن به هیئت مرکزی.
 - ✓ کسب اطمینان از تنظیم دقیق صورتجلسات تجمیع آرا در فرمانداریها و ورود اطلاعات در سامانه جامع انتخابات.
- تبصره (۱): احکام، کارت شناسایی و کار برگ گزارش بازرسی ویژه پس از انتصاب، از طریق سامانه جامع بازرسی انتخابات توسط هیأت استان قابل چاپ خواهد بود و هیأت استان باید در اسرع وقت در قبال رویت کارت شناسایی معتبر و اخذ رسید، موارد مذکور را به شخص بازرسی ویژه تحویل نماید و از تحویل به افراد غیر به هر عنوان اجتناب کند.
- تبصره (۲): هیات استان باید لیست حضور و تحویل مدارک بازرسان ویژه استان را پس از پایان انتخابات به هیات مرکزی ارسال نماید.
- تبصره (۳): هیأت استان باید تمهیدات اسکان و ایاب ذهاب بازرسان ویژه را برای سرکشی به شعب به نحو مقتضی فراهم نماید.

○ سربازرس

70

- ✓ مطالعه قوانین و مقررات انتخابات و اشراف بر آنها.
- ✓ شرکت در دوره های آموزشی بازرسی انتخابات.
- ✓ آشنایی کامل با وظایف اعضای شعب، بازرسین و ناظرین.
- ✓ شناسایی شعب اخذ رأی تحت سرپرستی و آشنایی با اعضا و بازرسین شعب مربوط.
- ✓ ارتباط مستمر با بازرسان تحت نظر و نظارت بر حسن اجرای وظایف آنها.
- ✓ حضور و غیاب بازرسین شعب در ساعات اولیه روز اخذ رأی و ارائه گزارش به هیات های شهرستانی و نظارت و پیگیری به منظور جایگزینی بازرس ذخیره بجای بازرسین غایب تا زمان استقرار ایشان در شعبه.

○ سربازرس

- ✓ جمع آوری گزارشات بازرسین شعب اخذ رأی تابعه و تکمیل چک لیست گزارش عملکرد بازرسان و ارائه آنها به هیات شهرستان.
- ✓ حضور فعال و سرکشی مستمر و موردی به شعب تا پایان ساعت شمارش و تنظیم صورتجلسات آراء و تحویل آن به هیات اجرایی و حضور بیشتر در شعبی که تراکم جمعیتی بیشتری دارد.

- ✓ مطالعه قوانین و مقررات انتخابات و اشراف بر آنها.
- ✓ شرکت در دوره های آموزشی بازرسی انتخابات.
- ✓ شناسایی شعبه اخذ رأی مربوطه و آشنایی با اعضاء.
- ✓ آشنایی کامل با وظایف اعضای شعب و ناظرین.
- ✓ نظارت بر حسن اجرای تکالیف و وظایف قانونی عوامل برگزاری انتخابات در شعبه اخذ رأی.
- ✓ تذکر به موقع تخلفات احتمالی در شعبه اخذ رأی به نماینده فرماندار و پیگیری تا رفع موضوع.
- ✓ انعکاس به موقع تخلفات احتمالی به سربازرس یا هیأت شهرستان و پیگیری تا رفع موضوع.
- ✓ نظارت دقیق و مستمر بر روند شمارش و تنظیم صورتجلسه آراء و امضاء صورتجلسه شعبه.
- ✓ تکمیل کار برگ گزارش بازرسی شعبه و تحویل آن به سربازرس یا هیأت بازرسی شهرستان بلافاصله پس از تحویل صورتجلسه شعبه به هیأت اجرایی.
- ✓ توجه و مراقبت از محیط خارج از شعبه اخذ رأی و گزارش هرگونه تخلف احتمالی به سربازرس و یا هیأت بازرسی شهرستان.
- ✓ حضور تمام وقت در شعبه تحت نظارت طی روز اخذ رأی تا پایان شمارش آراء و ارسال صورتجلسه.
- ✓ تبصره: بازرسین ویژه، سربازرسان و بازرسان باید با دقت کافی از کلیه اوراق مربوطه اعم از کارت، حکم و کار برگ گزارش بازرسی که محرمانه می باشد، مراقبت نمایند و افشای آنها به هر دلیل مسئولیت قانونی برای فرد خاطی در پی خواهد داشت.

با تشکر از حسن توجه شما